

BENZ, MAAR WIE WAS NOU MERCEDES?

DEN HAAG, 2 mei 2012

Het Louwman Museum beschikt over een bijzondere collectie Benz automobielen uit de periode 1886 tot 1902. Bijzonder omdat u deze modellen, op één uitzondering na, zelfs in het Mercedes-Benz Museum in Stuttgart niet zult aantreffen.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat deze automobielen gezamenlijk in een speciaal daarvoor ingerichte ruimte in het museum tentoon worden gesteld.

Ondanks dat op de tekstborden bij de auto's duidelijk wordt aangegeven dat het hier om creaties van Karl Benz gaat, hetgeen nog eens wordt versterkt door een grote foto van deze Duitse autopionier aan de wand, wordt heel vaak gehoord "kijk, Mercedessen".

Karl Benz

En hoewel onjuist, toch niet helemaal verwonderlijk. Immers "Mercedes" is met "Benz" verweven als "Rolls" met "Royce" en, om maar in Nederland te blijven, "Flipje" met "Tiel" en "Centraal Beheer" met "Apeldoorn".

Maar hoe zit het dan eigenlijk? En wanneer is Mercedes in het leven van Benz gekomen? Om hier achter te komen gaan we terug in de tijd en wel naar 25 november 1844. Op die datum zag in Karlsruhe een jongetje het levenslicht die de namen Karl Friedrich Michael Vaillant zou krijgen. Hij was de zoon van Josephine Vaillant en treinmachinist Johann George Benz. Hij kreeg aanvankelijk de naam van zijn moeder, omdat zijn ouders pas een aantal maanden na zijn geboorte met elkaar trouwden. Toen Karl 2 jaar oud was verongelukte vader Karl bij een spoorwegongeluk. Vanaf dat moment kreeg de kleine Karl de naam van zijn vader en heette voortaan Karl Friedrich Benz.

Tijdens zijn jonge jaren op de lagere school werd Karl al gezien als een "wonderkind" en dat bracht hem al op 9-jarige leeftijd op een wetenschappelijk georiënteerd Lyceum en vervolgens naar de Poly-Technische Universiteit en de Universiteit van Karlsruhe.

Na zijn studie werkte Karl bij diverse technisch georiënteerde bedrijven en had hij al ideeën over "paardeloze voertuigen".

Maar pas in de periode na zijn huwelijk met Bertha Ringer in 1872 begonnen zijn ideeën langzaam

vorm te krijgen, te beginnen met de ontwikkeling van een twee-takt motor waar hij in 1879 het patent op verwierf. Maar ook belangrijke onderdelen zoals onder andere de bougie, de carburateur, de koppeling en versnellingsbak en de radiator werden separaat gepatenteerd.

Met deze patenten op zak begon Karl aan de ontwikkeling van een "gemotoriseerd voertuig" dat uiteindelijk in 1885 werd gerealiseerd, in 1886 gepatenteerd en de naam Benz Patent Motor Wagen mee kreeg. Omdat er geen sprake was van een experimenteel voertuig, maar een voertuig dat in grotere aantallen werd geproduceerd en voor het publiek te koop was, wordt de Benz Patent Motor Wagen als de allereerste automobiel beschouwd. Een reconstructie van dit voertuig (er bestaat geen origineel meer) is in het Louwman Museum te bewonderen.

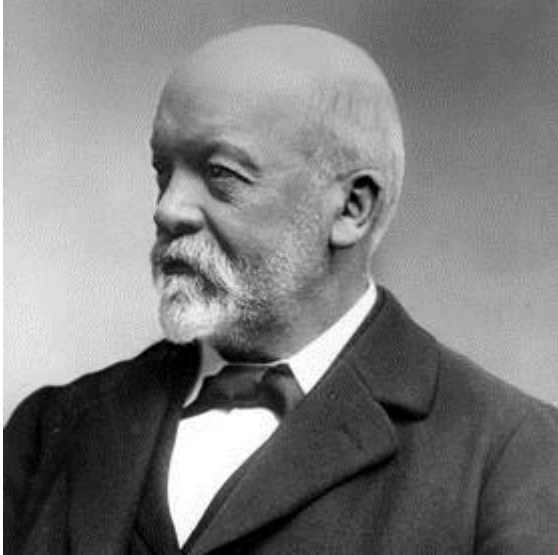

Benz Patent Motor Car

In de jaren daarna zouden nog vele andere voertuigen onder de naam "Benz" het levenslicht zien.

Maar Karl Benz was niet de enige in Duitsland die zich met de ontwikkeling en bouw van automobielen bezig hield.

Ook Gottlieb Wilhelm Daimler mag, samen met zijn zakenpartner Wilhelm Maybach, als zeer belangrijke pionier op dit gebied worden beschouwd. 's Werelds allereerste motorfiets in 1885 en het allereerste vierwielige motorvoertuig in 1886 zijn vindingen geweest die hun doorwerking in de jaren daarna beslist niet gemist hebben. De door beide heren ontwikkelde voertuigen werden onder de merknaam "Daimler" op de markt gebracht.

Gottlieb Daimler

Dat Daimlers bekend stonden als (relatief) betrouwbaar was ook niet voorbij gegaan aan Emil Jellinek, Oosterrijks-Hongaars consul en internationaal zakenman.

Aangetrokken door een advertentie van Daimler reisde Jellinek naar de Daimlerfabriek en bestelde voor zichzelf een auto van het bewuste merk. Tevredenheid over de auto en een langzamerhand opgebouwde goede relatie met Daimler en Maybach leidde er toe dat Jellinek naast bepaalde Franse auto's, waarvoor hij het verkooprecht had weten te bemachtigen, ook Daimlers ging verkopen.

Maar Jellinek had nog een passie, namelijk autoracen. In 1899 besloot hij om zich met een net ontwikkelde Daimler Phoenix in te schrijven voor een autorace in Nice.

De legende luidt (en u weet legendes zijn er om in stand te houden en niet om op waarheid te toetsen) dat slechts één probleem de uitvoering van zijn ambities in de weg stond, en dat probleem was mevrouw Jellinek. Zij vond racen gevaarlijk, roekeloos en onnodig. En ook rond 1900 wisten de mannen al dat het niet altijd even verstandig was om de uitgesproken mening van een echtgenote te negeren.

Om ontdekking van zijn snode plannen te voorkomen besloot Jellinek zich onder de naam van zijn dochter in te schrijven en zijn auto de gelijklopende naam te geven (dit laatste destijds niet ongebruikelijk). En u raadt het al, haar naam was Mercédès.

Emil Jellinek & Mercedes Jellinek

Jellinek was zeer succesvol in de racerij waardoor de naam Mercedes een begrip werd en in het verlengde daarvan de verkoop van Daimlers aanzienlijk steeg. Door deze gestegen verkoopcijfers stelde Jellinek aan Daimler voor een nieuwe auto te ontwikkelen, waarbij hij de garantie gaf er in één keer 35 exemplaren van af te nemen. Hier was een voor die tijd astronomisch bedrag van 550.000 Mark mee gemoeid en Daimler kon dit aanbod natuurlijk niet afslaan. Maar Jellinek zou geen geslepen zakenman zijn als hij er niet een bijzondere voorwaarde aan wist te verbinden en die luidde dat de auto's in het vervolg de naam van zijn dochter Mercedes zouden dragen. Uiteindelijk zwichtte Daimler voor deze voorwaarde en zo veranderde in Duitsland de merknaam "Daimler" in "Mercedes".

In 1926 besloot het bestuur van Daimler (Gottlieb Daimler en Wilhelm Maybach waren inmiddels al overleden) de krachten te bundelen met Karl Benz onder een nieuwe firmanaam "Daimler-Benz AG".

Maar samenvoeging van beide firma's leidde ook tot samenvoeging van beide automerknamen en zo ontstond het merk "Mercedes-Benz", dat tot op heden nog steeds staat voor prestigieuze en kwalitatief hoogwaardige automobielen.

Tot slot zijn hiermee tevens de verhalen dat Mercedes de naam van de vrouw van Karl Benz zou zijn of de naam van zijn dochter (Karl had er drie maar geen van hen heette Mercedes) naar het rijk der fabelen verwezen.

Rob Spruijt